

Nowe terytoria muzyki. Spółdzielnia Muzyczna zagra kompozycje Rafała Ryterskiego w Lublinie

13 listopada 2026 roku o godzinie 20:00 w Sali Widowiskowej Centrum Kultury w Lublinie odbędzie się koncert zatytułowany „Nowe terytoria muzyki. Spółdzielnia Muzyczna gra Ryterskiego”. Wydarzenie będzie okazją do zapoznania się z twórczością Rafała Ryterskiego – jednego z najbardziej wyrazistych i nagradzanych polskich kompozytorów młodego pokolenia.

Program zaprezentuje czołowy polski zespół wykonujący muzykę współczesną – Spółdzielnia Muzyczna Contemporary Ensemble. W programie koncertu znajdą się trzy utwory kompozytora: „Birdsongs”, „Disco Bloodbath (Got to be real)” i „Maserholz”, łączące brzmienia instrumentalne z elektroniką, mediami cyfrowymi i kontekstami społecznymi.

Birdsongs (z podtytułem: ścieżka dźwiękowa do dokumentu telewizyjnego) to utwór sceniczny trwający około 30 minut na 8 wykonawców, łączący elektronikę wykonywaną częściowo na żywo, a częściowo z odtwarzania (audio playback), oraz wideo. Utwór jest zainspirowany ptasimi migracjami, które traktowane są tutaj jako metafora adaptacji i koniecznych zmian w życiu człowieka, zarówno w kontekście jednostkowym, jak i w kontekście całej cywilizacji. Inspirację stanowią: „Bieguni” Olgi Tokarczuk, „When the body says no” Gabora Maté, „Nightjar” Cosmo Sheldrake'a oraz piękny dokument „The Secret Routes of Birds Migration”.

Forma tej pracy jest hybrydą – łączy teatr z dokumentem, nową muzykę z automatami perkusyjnymi i sekwencjonowanymi syntezatorami, mrok z humorem, filozofię z science-fiction. Z tego powodu „Birdsongs” przypomina słuchowisko radiowe lub wykład performatywny.

Utwór „Birdsongs” został zamówiony przez zespół Spółdzielnia Muzyczna i napisany z myślą o nim. Prawykonanie utworu miało miejsce podczas Darmstadt Ferienkurse 2023.

„W ciągu ostatniego stulecia populacja ludzka gwałtownie wzrosła, co doprowadziło do znacznej ekspansji w zagospodarowaniu obszarów niegdyś dzikich oraz do wydłużenia średniej długości życia człowieka. Jednak konsekwencje tych zmian są widoczne w załamaniu się ekosystemów, co samo w sobie stanowi zagrożenie dla naszego istnienia.

Mimo swojego pozornego spokoju, natura udziela cennych lekcji. Nie jesteśmy odseparowani od ekosystemu; nawet niewielkie wahania w populacji niektórych gatunków mogą zaburzyć delikatną równowagę natury. Na przykład miejskie gawrony, które są wszystkożerne i zdolne do adaptacji, mogą w razie potrzeby zmienić swoją dietę. Migracja, będąca złożonym zachowaniem ptaków, wiąże się z pokonywaniem ogromnych odległości w celu przetrwania. Ptaki gromadzą tłuszcz, a nawet zmniejszają rozmiar swoich narządów, aby ułatwić sobie podróż. Ich pojęcie domu jest tymczasowe, co podkreśla ciągłą zmianę niezbędną do zachowania równowagi i homeostazy.

Co zatem musi zrobić ludzkość i jednostki? Wierzę, że odpowiedź leży w pielęgnowaniu empatii. Dzięki empatii stajemy się bardziej wyczuleni na otaczający nas świat zarówno w skali mikro, jak i makro. Musimy na nowo zrozumieć, że jesteśmy nieodłączną częścią niezwykle złożonego systemu, który zapewnia nam przetrwanie i umożliwia postęp. Rozwijanie świadomości naszego wszechstronnego istnienia w kontekście naszych ciał, społeczeństwa i różnych ekosystemów pozwala nam zapoczątkować proces uzdrawiania. Wymaga to jednak zmiany – mentalnej migracji, dekonstrukcji przekonań i adaptacji. Na szczęście zdolność do adaptacji jest

zakorzeniona w naszych genach, dzielona ze wszystkimi zwierzętami na planecie, którą wspólnie zamieszkujemy”.

Rafał Ryterski

Disco Bloodbath (Got to be real) (na 8 instrumentów i audio playback; czas trwania: 16 minut) to utwór zamówiony przez Festiwal „Warszawska Jesień”, którego prawykonanie odbyło się 26 września 2018 roku w wykonaniu Black Page Orchestra. Jest to 16-minutowy kolaż różnych melodii, harmonii, rytmów, beatów, a nawet piosenek. Jego podtytuł pochodzi z piosenki Cheryl Lynn.

Praca ta jest zainspirowana dwoma bardzo różnymi zjawiskami: kulturą ballroom oraz społecznością graczy (gaming society). Te dwie całkowicie odmienne społeczności mają jedną bardzo ważną cechę wspólną – wolność tożsamościową, szczególnie jeśli chodzi o płeć. Na scenie ballroom/drag płeć jest czymś bardzo płynnym, elastycznym. W świecie gier płeć jest czymś nieistotnym, dopóki jesteś dobrym graczem. Te dwa światy mają ze sobą wspólną jeszcze jedną rzecz – bycie dowcipnym poprzez bycie niegrzecznym, spieranie się ze sobą dla zabawy. Ludzie w obu społecznościach lubią się wzajemnie obrzucać obelgami, co wydaje się być specyficznym rodzajem gry międzyludzkiej. Tak więc – scena ballroom i społeczność graczy wydają się być rzeczywistościami stanowiącymi piękny kontrast dla realnego świata – stając się wirtualnym, w końcu zaczynasz stawiać się realny. *A ty musisz być realny/prawdziwy, kochanie! (And You got to be real, darling! / Cheryl Lynn – „Got To Be Real”)*.

Maserholz (na zespół instrumentalny; czas trwania: 23 minuty; **polska premiera!**) – struktura kompozycji nawiązuje do medycznych technik obrazowania, a tytuł utworu pochodzi od niemieckiego słowa *maserholz*.

Maserholz (eng. burl wood, pol. czeczot) – jest to szczególny rodzaj tkanki drzewnej o nieregularnym, chaotycznym układzie włókien i dużej liczbie uspionych pąków (czyli struktur zawierających komórki zdolne do tworzenia nowych pędów, gałęzi lub liści). W przekroju tej tkanki tworzą się niezwykle dekoracyjne wzory przypominające oczka, wiry i fale. Ze względu na swoje walory estetyczne drewno czeczotowe znajduje szerokie zastosowanie we wzornictwie, zwłaszcza w meblarstwie. Tkanina ta powstaje w wyniku zaburzeń wzrostu drzewa wywołanych m.in. urazami, infekcjami, predyspozycjami genetycznymi lub czynnikami środowiskowymi.

CT (Computed Tomography) – technika obrazowania medycznego wykorzystująca promieniowanie rentgenowskie i techniki komputerowe do tworzenia szczegółowych przekrojowych obrazów wnętrza ciała, umożliwiającą ocenę narządów, tkanek i struktur anatomicznych.

MRI (Magnetic Resonance Imaging) – technika obrazowania medycznego wykorzystująca silne pole magnetyczne oraz impulsy fal radiowych do wzbudzania jąder atomów wodoru znajdujących się w tkankach organizmu i rejestrowania emitowanych przez nie sygnałów, na podstawie których tworzony jest szczegółowy obraz badanych struktur.

USG (Ultrasonography) – technika obrazowania medycznego wykorzystująca fale ultradźwiękowe generowane przez kryształy piezoelektryczne znajdujące się w głowicy ultrasonograficznej. Fale odbite od tkanek są rejestrowane przez tę samą głowicę i przetwarzane na obraz badanych struktur.

PET/CT (Positron Emission Tomography/Computed Tomography) – hybrydowa technika obrazowania medycznego łącząca pozytonową tomografię emisyjną (PET) z tomografią komputerową (CT). Badanie wykorzystuje radiofarmaceutyk zawierający izotop promieniotwórczy emitujący pozytony do oceny aktywności metabolicznej tkanek oraz promieniowanie rentgenowskie do uzyskania szczegółowego obrazu anatomicznego, umożliwiając jednoczesną ocenę funkcji i struktury badanych narządów.

Konsultacji merytorycznych niezbędnych do stworzenia tej kompozycji udzieliła psycholożka i psychoterapeutka Klaudia Kornacka.

Rafał Ryterski

Kompozytor, aktywista, artysta interdyscyplinarny, kurator. Urodzony w 1992 roku w Gdyni. Synteza różnych gatunków muzycznych jest cechą charakterystyczną jego twórczości, a sam Ryterski nazywa tą praktykę genrebendingiem. W ciągu ostatnich paru lat artysta ten także chętnie wykracza poza konwencję samej muzyki, tworząc dzieła interdyscyplinarne na pograniczu performansu oraz teatru. Jego sztuka tematycznie oscyluje wokół pojęcia tożsamości, fenomenów kulturowych charakterystycznych dla społeczności LGBTQ+ oraz obnażaniu mechanizmów przemocy. Zwycięzca 70. Międzynarodowej Trybuny Kompozytorów za utwór Totentanz (2024), zwycięzca konkursu kompozytorskiego organizowanego przez 33. Biennale Muzyki w Zagrzebiu (2025) oraz współzwycięzca festiwalu teatralnego Pestka w roku 2024 (nagroda główna oraz nagroda publiczności) za spektakl Modlitwa pod cudowną mozaiką pod wezwaniem samej siebie. Ponadto w roku 2021 był nominowany do Paszportu Polityki w kategorii muzyka poważna za konsekwentne wprowadzanie wątków LGBTQ do polskiej muzyki współczesnej.

Ryterski jest absolwentem kierunku kompozycja ze specjalnością multimedialną na Uniwersytecie Muzycznym Fryderyka Chopina w Warszawie oraz absolwentem kierunku kompozycja klasyczna na The Royal Academy of Music w Aarhus. Sam także jest wykładowcą - uczy jako specjalista w zakresie kompozycji, sztuki dźwięku oraz technologii (Polsko-Japońska Akademia Technik Komputerowych oraz Akademia Muzyczna im. Akademia Muzyczna im. Grażyny i Kiejstuta Bacewiczów w Łodzi). Muzykę Ryterskiego można usłyszeć zarówno w przestrzeniach sal koncertowych jak i klubach - do tej pory wydał 2 albumy (Teras are the Diamonds of the Soul, label BAS, 2021 oraz Gaymers' Cheatsheet, label Pointless Geometry, 2022). Ponadto twórca ten tworzy także muzykę teatralną i współpracował z takimi reżyserami i reżyserkami jak Kuba Kowalski, Gosia Wdowik, Agnieszka Jakimiak i Mateusz Atman, Aga Błaszczak, Anna Obszańska, Przemysław Jaszczak, Tadeusz Kabicz, Marcin Liber, Marta Górnicka.

Jego muzyka wykonywana jest w ramach wielu wydarzeń muzycznych i festiwali, zarówno w Polsce jak i zagranicą.

Ważniejsze kompozycje:

- P.E.R.C.S. na perkusję, ruch i elektronikę, 2014
- Saudade. Muzyka przesterowań, muzyka elektroniczna, 2015
- Silence Inside, instalacja multimedialna (we współpracy z Anną Kaletą-Kunert), 2015
- Względności Chronosa na akordeon i sampler, 2015
- Powrót Apolla na harfę, fortepian i elektronikę, 2016
- Nici Mojr na 3 altówki, elektronikę oraz wizualizacje, 2016
- First we feel. Then we fall., muzyka do filmu interaktywnego autorstwa Jakuba Wróblewskiego, 2016
- Anonymous, opera na 4 solistów, 14 instrumentów, elektronikę, wizualizacje oraz media internetowe, 2017 (redagowana w 2020)
- Słońca, instalacja multimedialna (we współpracy z Łukaszem Radziszewskim), 2017
- di/am/sy/od na klarnet basowy oraz kontrafagot, 2017
- Genderfuck na perkusję, elektronikę i wizualizacje, 2018
- Disco Bloodbath na zespół i elektronikę, 2018
- Taking Control na zespół, elektronikę i wizualizacje, 2018
- Archangel na wibrafon koncertujący oraz 3 instrumenty, 2019
- Comfort Zone, interludia elektroniczne, 2019
- Doppelgänger na 4 instrumenty, elektronikę i roboty, 2019
- Intymne Życie Jarosława, muzyka do spektaklu w reżyserii Kuby Kowalskiego, 2020
- Sea of Prism (Cod's lullaby) na zespół i elektronikę, 2020
- Still Life, sound design do spektaklu w reżyserii Marty Górnickiej, 2021
- Haphephobia, na wykonawcę i elektronikę, 2021
- Love Language, na 3 wykonawców i audio playback, 2021
- Breathe, na 3 wykonawców i elektronikę, 2021
- Tears are the Diamonds of the Soul, muzyka elektroniczna, 2021
- Bunbury, muzyka do spektaklu w reżyserii Kuby Kowalskiego, 2022
- Momo, muzyka do spektaklu w reżyserii Agi Błaszczak, 2022
- Gaymers' Cheatsheet, muzyka elektroniczna, 2022
- Totentanz na kontratenor, orkiestrę symfoniczną oraz audio playback, 2023
- Pomiędzy, słuchowisko radiowe, 2022
- Birdsongs na zespół instrumentalny, audio playback oraz wideo, 2023
- Amen, brother!, słuchowisko instrumentalne, 2023
- Modlitwa pod cudowną mozaiką pod wezwaniem samej siebie, teatr, 2024
- D'ARC, performans operowy w reżyserii Krystiana Lady (2024)
- Susan Sontag, muzyka do spektaklu w reżyserii Mateusza Atmana i Agnieszki Jakimiak, 2024
- Tak działa mózg (kiedy śni), słuchowisko w reżyserii Gosi Wdowik, 2024
- The most familiar stranger, balet, 2025
- Solaris, muzyka do spektaklu w reżyserii Agi Błaszczak, 2025
- Koń na Rycerzu, muzyka do spektaklu w reżyserii Tadeusza Kubicza, 2025
- Istota Rzeczy, słuchowisko instrumentalne na aktorkę, kwartet smyczkowy i media elektroniczne, 2025
- Pieśni na czas chaosu, cykl utworów i pieśni na chór, 2025

Spółdzielnia Muzyczna Contemporary Ensemble

Spółdzielnia Muzyczna jest jednym z najprężniej działających polskich zespołów, specjalizujących się w wykonawstwie muzyki współczesnej. Muzycy gościli dotychczas na takich festiwalach jak MaerzMusik w Berlinie, Internationale Ferienkurse für Neue Musik w Darmstademie, Festival MUSICA w Strasburgu, AFEKT w Tallinnie, Festiwal Muzyki Współczesnej „Warszawska Jesień”, Sacrum Profanum, Audio Art, Unsound czy Musica Polonica Nova. Z sukcesów warto wymienić przyznanie prestiżowej Ensemble Prize przez Ernst von Siemens Musikstiftung oraz nominacje do nagród Koryfeusz Muzyki Polskiej i Fryderyk 2022 oraz 2025 w kategorii Album Roku Muzyka Współczesna, czy nagrodę Związku Kompozytorów Polskich w dziele promocji polskiej muzyki współczesnej w roku 2025.

Ansambl miał przyjemność uczestniczyć w zespołowych kursach mistrzowskich Ensemble-Akademie Freiburg, prowadzonych przez ensemble recherche oraz jako jeden z czterech zespołów, na Young Ensemble Academy, gdzie współpracował z legendarnym Ensemble Modern.

Spółdzielnia Muzyczna związana jest silnie z rodzinnym Krakowem, gdzie od lat rozwija szereg swoich działań cyklicznych, takich jak „Interakcje” – koncerty połączone z otwartymi rozmowami na linii twórca-wykonawca-odbiorca, „Playground: call for collaborations” – projekt z wybranymi twórcami, którego finałem jest wykonanie współtworzonych kompozycji, „Open Space” – warsztaty z zakresu nowych technik instrumentalnych dla kompozytorek i kompozytorów, „Otwórz uszy, otwórz oczy!” czy „Spółdzielnia na miejscu” – wydarzenia edukacyjne i interdyscyplinarne, otwierające na nowe brzmienia szerokie grono odbiorców. W ramach tego ostatniego cyklu organizują „Rytmiczne Wierszowanki” – spotkania dla dzieci, gdzie udźwiękawiane są znane wiersze polskich poetów, wykorzystując m.in. elementy body music oraz „(Nie) spacer dźwiękowy” – grupową wycieczkę, podczas której uczestnicy wsłuchują się w dźwięki miasta.

Skład zespołu:

Małgorzata Mikulska – flety

Tomasz Sowa – klarnety

Krzysztof Guńka – saksofony

Barbara Mglej – skrzypce, altówka

Paulina Woś – skrzypce, altówka

Jakub Gucik – wiolonczela, elektronika

Aleksander Wnuk – perkusja, elektronika

Aleksandra Placzek – fortepian, instrumenty klawiszowe, elektronika